

Uchwała Nr XV/83/2016
Rady Miejskiej w Rakoniewicach
z dnia 8 marca 2016 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego programu przeciwdziałania przemocy
w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016-2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1515 z późn. zm.), oraz art. 6 ust 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390)

Rada Miejska w Rakoniewicach
uchwała co następuje

§1. Przyjmuje się Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016-2020 , który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Rakoniewic.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE
do Uchwały Nr XV/83/2016
Rady Miejskiej w Rakoniewicach
z dnia 8 marca 2016 r.

**w sprawie przyjęcia gminnego programu przeciwdziałania przemocy
w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016-2020**

Art. 6 ust. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, że do zadań własnych gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jednym z podstawowych zadań w tym względzie jest opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Działania programu mają charakter długofalowy, wcześniejszy program obejmował lata 2011-2015. Aby zapewnić ciągłość działań w zakresie przeciwdziałania przemocy istnieje konieczność uchwalenia nowego programu na lata 2016-2020

Wobec powyższego podjęcie przedmiotowej Uchwały uznaje się za zasadne.

Załącznik do Uchwały Nr XV/83/2016
Rady Miejskiej w Rakoniewicach
z dnia 8 marca 2016 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
DLA GMINY RAKONIEWICE NA LATA 2016-2020**

WSTĘP

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody” [Nowakowska, 2008, s. 21]. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej, prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie

się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.

Przemoc ze strony osoby najbliższej jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
2. Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
3. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
4. Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
5. Zaniedbanie – to ciągłe nie zaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy czy się powtarza, jest ścigana a podstawie przepisów ustawy Kodeks karny. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat.”

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Program Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016-2020 ma charakter długofalowy i stanowi kontynuację pierwszego programu w tym zakresie obejmującego lata 2011-2015 . W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulec zmianom i udoskonaleniom.

I. Charakterystyka problemu przemocy na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

Na terenie gminy Rakoniewice przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym. Dominującym problemem generującym zachowania przemocowe jest alkohol, zła sytuacja materialna, bezrobocie a także mała świadomość społeczna. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu, gdzie świadkami są często tylko członkowie rodziny. Najczęściej przypadki przemocy są zgłaszane przez będących u kresu wytrzymałości członków rodziny. Bardzo rzadko informacje o stosowaniu przemocy w rodzinie, docierają do Zespołu Interdyscyplinarnego ze środowiska zewnętrznego np. od sąsiadów, którzy nie rzadko są niemymi i obojętnymi świadkami przemocy. Na polu uwrażliwienia i podniesienia świadomości społecznej na temat zła jakim jest przemoc, jest jeszcze wiele do zrobienia.

W ujawnionych przypadkach przemocy w rodzinie lub w przypadku uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie występuje przemoc prowadzona jest tzw. procedura „Niebieskiej Karty”. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych przez przedstawicieli pomocy społecznej, policji, oświaty, służby zdrowia, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacji pozarządowych. Działania te koordynuje przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego.

Liczba założonych ” Niebieskich Kart” według podmiotów, które je zakładały w latach 2011-2015

Instytucje zakładające	2011	2012	2013	2014	2015
Policja	2	11	5	4	7
Ośrodek Pomocy Społecznej	0	0	1	1	0
Ochrona Zdrowia	0	0	0	0	0
Oświata	0	1	0	0	0
Inne podmioty	0	0	0	0	0

Z przedstawionej tabeli wynika, że najczęściej procedurę „ Niebieskiej Karty” uruchamiają przedstawiciele Policji, w dalszej kolejności pracownicy OPS. W związku tym, policjanci oraz pracownicy pomocy społecznej, są najbardziej aktywnymi i zaangażowanymi członkami grup roboczych. Grupy robocze powołuje Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego dla rozwiązywania problemów związanych ze stosowaniem przemocy w poszczególnych rodzinach.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie będących pod wpływem alkoholu w latach 2011-2015

Rok	Liczba sprawców przemocy w rodzinie ogółem	Liczba sprawców przemocy będących pod wpływem alkoholu
2011	2	1
2012	12	9
2013	7	6
2014	6	5
2015	7	5

Powyższa tabela obrazuje, że do eskalacji przemocy w rodzinie dochodzi najczęściej w powiązaniu ze spożyciem alkoholu. W przypadku stwierdzenia faktu, że sprawca był pod wpływem alkoholu Policja w ramach swoich zadań lub grupa robocza, kierują sprawcę Do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Liczba „Niebieskich Kart” z podziałem na miejsce zamieszkania osoby podejrzanej o stosowanie przemocy w rodzinie w latach 2011-2015

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Miasto	1	2	0	0	0
Wieś	1	10	7	6	7

W Gminie Rakoniewice 72% ogółu mieszkańców stanowią mieszkańcy wsi i to oni są najczęściej sprawcami przemocy w gminie Rakoniewice.

Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy z podziałem na płeć w latach 2011-2015

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Kobiety	0	2	0	0	1
Mężczyźni	2	10	7	6	6

Powyższa tabela pokazuje, że najczęściej sprawcami przemocy w rodzinie są mężczyźni.

Liczba zamkniętych „Niebieskich Kart” w latach 2011-2015

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba zamkniętych kart	0	8	7	5	6

Zakończenie procedury „Niebieskiej Karty” odbywa się w przypadku:

- ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo
- rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy Rakoniewice, w związku z występowaniem przemocy ukrytej, toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania. Pogłębianie wiedzy i poziomu świadomości społecznej w tym temacie, to jedno z podstawowych zadań

Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w gminie Rakoniewice na lata 2016-2020

II. Cele programu

Celem Programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Rakoniewice,
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) zwiększanie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Rakoniewice,
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

III. Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przeciwdziałania przemocy.

IV. Program jest spójny z Programami:

1. Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
2. Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rakoniewice
3. Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. **ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie** (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
2. **ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej** (Dz. U z 2015 r. poz. 163, j.t. z późn. zm.),
3. **ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (Dz. U. z 2012r. r. poz. 1356,t.j. z późn. zm.).

V. Zasoby Gminy Rakoniewice w zakresie realizacji Programu:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
 - a) Ośrodek Pomocy Społecznej,
 - b) Komisariat Policji,
 - c) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - d) placówki oświatowo – wychowawcze,
 - e) służba zdrowia,
 - f) kuratorzy sądowi,
 - g) organizacje pozarządowe,
 - h) parafie,
 - i) inne, w zależności od potrzeb np. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Błońsku.

VI. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

1. poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
2. dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
3. dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
4. otwartość i chęć współpracy specjalistów,
5. silne więzi rodzinne,
6. chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VII. Zagrożenia w realizacji zadań:

1. stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
2. bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
3. brak współpracy rodziny w zakresie przewycięzania kryzysów,
4. problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
5. ubóstwo,
6. brak infrastruktury socjalnej w gminie,
7. brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
8. brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

VIII. Realizacja celów Programu

CEL 1

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Rakoniewice

Działania:

1. Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego:

Podmioty realizujące działanie

- pracownicy socjalni,
- przedstawiciele oświaty,
- przedstawiciele policji,
- kuratorzy sądowi,
- przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- przedstawiciele służby zdrowia,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- inni w zależności od zasobów, np. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Błońsku

Podstawowe zadania do realizacji przez zespół interdyscyplinarny:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym
- monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań
- podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą
- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
- udział w działaniach edukacyjno – informacyjnych.

2. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:

Podmioty realizujące działanie :

- placówki oświatowo – wychowawcze

- Ośrodek Pomocy Społecznej
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Zespół Interdyscyplinarny
- inne, w zależności od zasobów gminy

Podstawowe zadania do realizacji

- propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
- obalanie mitów na temat oznak przemocy,
- szkolenia na temat przemocy,
- prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji , grach komputerowych,
- wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
- organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, np. w świetlicach wiejskich,
- dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
- organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży o tematyce zapobiegania przemocy.

CEL 2

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Działania:

1. Izolowanie sprawców od ofiar.
2. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno – edukacyjnych.
3. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.
4. Kierowanie wniosków do Sądu o orzeczenie obowiązku podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

Podmioty realizujące działanie:

- Policja,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

CEL 3

Zwiększenie bezpieczeństwa i skutecznej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy

Działania:

1. Udzielanie informacji na temat:
 - bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia
 - pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
 - praw osób będących ofiarami przemocy,
 - programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy,
 - rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia”

Podmioty realizujące działanie:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
 - Punkt Konsultacyjno – Informacyjny.
2. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:
 - podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
 - przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

- Policja,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Kuratorzy sądowi,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- przedstawiciele oświaty,
- przedstawiciele służby zdrowia,

- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą miejsc w ośrodkach wsparcia.
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmioty realizujące działanie:

- Zespół Interdyscyplinarny
- Policja
- Ośrodek Pomocy Społecznej

Monitorowanie

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Ośrodka Pomocy Społecznej.

Sprawozdawczość

Przewodnicząca Zespołu Interdyscyplinarnego do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej w Rakoniewicach sprawozdanie z realizacji Programu.

Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu gminy, będących w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej w Rakoniewicach oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.